

**Raftul
Denisei**

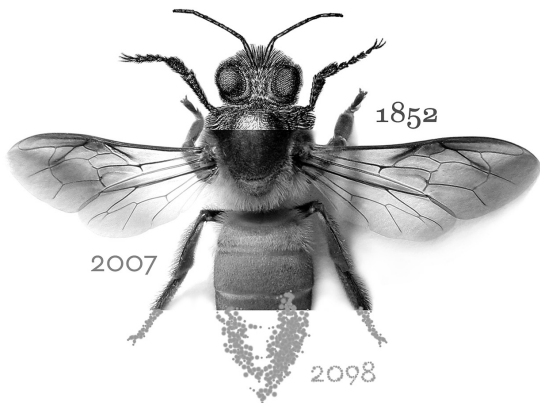
Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Această traducere este publicată
cu sprijinul financiar al NORLA.

MAJA LUNDE

ISTORIA ALBINELOR

Traducere din norvegiană de
SANDA TOMESCU BACIU

HUMANITAS
fiction

Pentru Jesper, Jens și Linus

tao

Districtul 242, Shirong, Sichuan, 2098

Asemenea unor păsări mult prea mari, ne balansam pe câte o creangă fiecare, cu o cutie de plastic într-o mână și cu un pământuf din pene în cealaltă.

M-am cățărat încet mai sus, cu cea mai mare precauție. Nu eram îndemânată, nu eram asemenea multor altor femei din echipă, eram adesea prea repezită în mișcări, îmi lipseau motricitatea și delicatețea, absolut necesare. Nu, nu eram făcută pentru așa ceva, dar totuși trebuia să fiu prezentă aici, câte douăsprezece ore în fiecare zi.

Pomii dăinuiau de o veșnicie. Crengile fragile, asemenea sticlei subțiri, scârțâiau sub greutatea noastră. M-am răsucit cu grijă, căci nu trebuia să rănesc copacul. Mi-am pus piciorul drept pe creanga următoare, trăgând ușor stângul după el. În cele din urmă, mi-am găsit o poziție de lucru sigură, incomodă, dar stabilă. De aici, ajungeam la florile cele mai de sus.

Recipientul mic de plastic era plin de aurul turnat, măsurat și împărțit cu precizie, în cantități fixe, fiecareia dintre noi, la începutul zilei de lucru. Imponderabilă, încercam să transfer cantități invizibile din recipient spre pomi. Fiecare floare trebuia polenizată cu micuța pensulă din pene de găină, de la găini crescute tocmai în acest scop. Orice alte pene artificiale din fibră de sticlă nu s-au dovedit a fi nici pe departe la fel de eficiente. S-au făcut, iar și iar, nenumărate testări, că doar aveam destul timp la dispoziție în districtul meu, unde tradiția

era păstrată de peste o sută de ani. Albinele dispăruseră deja în anii 1980, dinainte de Colaps, fiind ucise de stropirea pomilor. După câțiva ani, când s-a renunțat la stropit, albinele au revenit, însă polenizarea artificială era deja pe rol, iar rezultatele erau net superioare, în ciuda faptului că activitatea necesita extrem de mulți oameni și multe mâini. Și-apoi, când a venit Colapsul, districtul meu a avut cel mai mult de câștigat, în contextul concurenței. S-a dovedit a fi în avantajul nostru să fim noi țara care a poluat cel mai mult. Am fost pionierii poluării și, prin urmare, am fost și primii la polenizarea manuală. Am fost salvați de un paradox.

M-am întins cât de mult am putut, fără să ajung însă la floarea cea mai de sus. Era cât pe ce să renunț, dar știam c-aș fi fost penalizată, așa c-am mai încercat o dată. Ni se scădea salariul dacă foloseam mult prea repede polenul din cutie. Sau dacă foloseam prea puțin. Rezultatul muncii era invizibil. Când, la sfârșitul zilei, ne dădeam jos din pomi, nu era nimic altceva care să dovedească strădania zilei în afară de cruciulițele desenate cu creta pe trunchiurile pomilor, de preferat patruzeci de cruciulițe în fiecare zi. Abia odată cu venirea toamnei, când copacii erau încărcăți de fructe, devenea limpede unde se muncise bine. Dar, până atunci, nimeni nu mai ținea minte cine și ce pomi polenizase.

Azi fusesem repartizată pe parcela 748. Din câte? Nu știam. Noi eram una dintre sutele de echipe. În uniforme de lucru bej, ne confundam cu pomii. Și noi eram la fel de înțesate ca florile. Niciodată singure, mereu laolaltă aici sus, în pomi, sau mergând de-a lungul făgașului lăsat de roți, ce ducea de la o parcelă la alta. Abia între pereții apartamentelor noastre mici puteam fi noi înșine, timp de câteva ore scurte. Pentru că, altfel, întreaga noastră viață se derula afară.

Era liniște deplină. Nu aveam voie să vorbim în timp ce lucram. Singurele sunete proveneau de la mișcările noastre în pomi, câte o ușoară voce dreasă, câte un căscat când și când, foșnetul hainelor noastre de lucru atingând trunchiurile pomilor. Și, uneori, acel sunet pe care am învățat noi, toate, să-l

detestăm – cel al unei crengi care trosnește, sau, în cel mai rău caz, se rupe. O creangă ruptă însemna fructe mai puține, dar mai ales încă un motiv să ni se scadă din salariu.

În afară de aceste sunete se auzea doar vântul care trecea printre crenguțe biciuind florile, lunecând prin iarba de pe pământ.

Vântul sufla din sud, dinspre pădure. Era un vânt întunecat și sălbatic pentru pomii fructiferi înfloriți și albi, care nu înfrunziseră încă. În câteva săptămâni însă, pădurea avea să se transforme într-un zid verde viguros. N-am fost niciodată în pădure, nu aveam nimic de lucru acolo. Însă acum circula zvonul că și pădurea urma să fie tăiată, iar terenul, replantat cu pomi fructiferi.

O muscă veni zumzăind dintr-acolo. Era o priveliște rară. Trecuseră multe zile de când nu mai văzusem o pasăre. Și ele se împutinaseră. Văneau puținele insecte care mai rămăseseră și care flămânzeau, ca de altfel tot restul lumii.

Dintr-odată, un sunet tăios întrerupse tăcerea. Fluierul din baraca șefilor, semnalul celei de a doua și ultime pauze. Atunci, am simțit brusc cât de tare mi se uscaseră limba.

Eu și tovarășele mele de muncă, asemenea unei mase compacte, ne-am prelinș din pomi, coborând pe pământ. Celelalte femei se și puseseră pe sporovăit, o pălăvrăgeală cacofonică declanșată de îndată ce le era permis, ca la o apăsare de buton.

Tăceam, preocupată să mă dau jos din pom încet, fără să rup vreo creangă. Am reușit. Noroc chior. Eram neîndemânică și neajutorată, și petrecusem deja destul timp acolo, afară, ca să-mi dau seama că niciodată nu voi fi suficient de bună pentru acest soi de muncă.

Jos, pe pământ, lângă pom, era o ploscă de metal zgâriată, cu apă potabilă. Am înșfăcat-o și am băut repede. Apa era stătută, avea gust de aluminiu, ceea ce m-a împiedicat să beau după pofta inimii.

Doi tineri îmbrăcați în alb, din echipa de la bucătărie, împărțeau rapid cutiile de unică folosință cu cea de-a doua masă a zilei. M-am așezat de una singură, rezemată de trunchiul

pomului, și am deschis-o pe a mea. Azi, orezul era amestecat cu boabe de porumb. Am luat o înghițitură. Ca de obicei, cam sărat, cu arome artificiale de chili și soia. Nu mai pusesem carne în gură de multă vreme. Hrana pentru animale necesita mult prea mult teren arabil. Și mare parte din hrana tradițională a animalelor presupunea polenizarea plantelor. Iar animalele nu meritau munca noastră manuală atât de minuțioasă.

Cutia de tablă se goli înainte de a mă fi săturat. M-am ridicat și am pus-o în coșul în care se adunau cutiile. Apoi am început să tropăi pe loc. Picioarele îmi erau oboseite, dar și anchilozate de la atâta nemișcare în poziții imposibile acolo sus, în pomi. Aveam furnicături în picioare; nu suportam să nu mă mișc, dar n-aveam încotro. Atunci am aruncat o privire pe furiș împrejur. Nimeni din conducere nu era atent. M-am lungit repede pe jos, chiar și numai ca să-mi întind coloana care mă durea.

Am închis ochii pentru o clipă. Am încercat să fac abstracție de vocile celorlalte femei din echipă. Eram mai degrabă atentă la felul în care sporovăiala creștea sau slăbea în intensitate. Oare de unde această nevoie stringentă de a vorbi toate deodată? Celelalte colege de echipă începuseră să lucreze aici încă de pe vremea când erau niște fetițe. Ceasuri în șir de pălvrăgeală fără nici un subiect anume și fără nici o profunzime. Poate doar cu excepția momentelor când se vorbea despre o persoană care nu era de față.

Eu una preferam discuțiile între patru ochi. Sau preferam propria companie. La muncă, cel mai adesea, cea din urmă variantă. Iar acasă îl aveam pe Kuan, soțul meu. Deși pe noi nu ne legau discuțiile lungi. El comunica doar despre acum și aici, concret, la subiect, fără să aspire la cunoaștere, la mai mult. Dar pe umărul lui îmi găseam liniștea. Și îl aveam pe Wei-Wen, micuțul nostru de trei ani. Despre *el* puteam vorbi oricât.

De îndată ce aproape că ațipisem în zumzetul de voci, acesta s-a oprit brusc. A amuțit cu totul.

M-am ridicat în capul oaselor. Colegele de echipă stăteau cu fețele întoarse spre drum.

Grupul se îndrepta spre noi, coborând de-a lungul urmelor lăsate de roți. Nu aveau mai mult de opt ani, îi recunoșteam pe mai mulți dintre ei de la școala lui Wei-Wen. Purtau cu toții salopete sintetice bej, identice cu ale noastre, și veneau cât de repede îi țineau picioarele lor scurte. Doi îndrumători îi conduceau. Unul mergea în față, și altul, în spate. Amândoi, cu voci răsunătoare, îi corectau neîncetat pe copii. Dar nu se răsteau, indicațiile erau rostite cu căldură și compasiune. Pentru că, deși copiii nu pricepeau pe deplin ce avea să li se întâmple, adulții o știau mult prea bine.

Copiii se țineau de mână doi câte doi, în perechi inegale, cei înalți făceau pereche cu cei scunzi, având grijă de aceștia. Pășeau dezlânat, dezorganizat, dar se țineau strâns de mână, ca și cum palmele lor ar fi fost date cu lipici. Poate că fuseseră avertizați să nu cumva să-și dea drumul la mâini.

Privirile lor erau ațintite asupra noastră, asupra pomilor. Curioși, unii dintre ei mijeau ochii, înclinându-și capul într-o parte. Ca și cum ar fi venit aici pentru prima oară, deși toți erau din partea locului și nu mai văzuseră altă natură în afară de nesfârșitele șiruri de pomi fructiferi, pe fundalul pădurii stufoase dinspre sud. O fetiță scundă mă privi îndelung, cu ochi mari și apropiați. Clipi de câteva ori, apoi se smiorcăi zgomotos. Ținea de mână un băiat slab care căsca zdravăn și lipsit de jenă, fără să-și pună mâna liberă la gură și fără să-și dea seama că întreaga față i se contractase într-un hău. Dar nu căsca de plictiseală, era prea fraged pentru asta, căsca pentru că era subalimentat și se simțea obosit.

O altă fată, deșirată, trăgea după ea un băiețel care respira greu pe nas, cu gura deschisă, știrb. Fata își întorcea fața spre soare, cu ochii mijiți și strâmbând din nas, menținându-și capul în aceeași poziție, ca și cum ar fi vrut să prindă culoare sau, poate, să-și sporească puterile.

Alți și alți copii veneau în fiecare primăvară. Dar fuseseră, într-adevăr, mereu la fel de mici? Sau, mai nou, erau chiar și mai micuți?

Ba nu, aveau opt ani, așa cum era regula. Își încheiaseră școlarizarea. Ce mai școală era și asta, la care se învățau doar câteva cifre și ideograme, iar în afară de asta, nimic altceva decât o formă organizată de înregimentare, ca să-i pregătească pentru viața de aici, din livezi. Exercițiul de a sta în liniște mai multă vreme. „Stați cuminți și liniștiți. Cuminți, cuminți, așa.“ Exerciții de îndemânare. Făceau covoare cu noduri încă de la trei ani. Degetele lor micuțe se pricepeau de minune să execute tipare complicate. Și, în egală măsură, erau potrivite pentru munca de aici, de-afară.

Copiii trecură pe lângă noi, își îndreptară capetele înainte privind spre pomii din față. Plecară mai departe în direcția unei alte parcele. Băiatul fără dinți se împiedică pentru o clipă, dar slăbănoaga îl ținea bine, așa că izbuti să nu cadă.

Copiii dispărură puțin mai departe, pe drum, afundându-se printre pomi.

— Unde-i duc? întrebă o femeie din echipa mea.

— Cu siguranță la 49 sau 50, zise o alta. N-a început nimeni încă acolo.

Am simțit un gol în stomac. Unde se duceau, la ce parcelă anume, nu avea nici o importanță. *Ce anume* aveau să facă...

Dinspre baracă se auzi fluierul. Ne-am urcat din nou în pomi; mă mișcam lent, dar, cu toate astea, inima îmi bătea cu putere. Pentru că nu erau copii mai mici. Wei-Wen... Peste cinci ani avea să împlinească opt ani. Peste doar cinci ani avea să-i vină și lui rândul. Mâinile lor harnice erau mult mai de preț aici decât oriunde altundeva. Degetele lor micuțe fuseseră deja antrenate pentru acest tip de muncă.

Copii de opt ani, aici, în câmp, zi de zi, cu trupurile lor mici încremenite în pomi. Nici nu mai aveau copilărie, așa cum avuseserăm eu și cei de vârsta mea, care merseserăm la școală până la cincisprezece ani.

O ne-viață.

Îmi tremurau mâinile când am ridicat cutia de plastic cu neprețuitul praf. Trebuia să muncim cu toții, ca să facem rost de mâncare, așa ni se spunea, să cultivăm ceea ce urma să și

mâncăm. Cu toții trebuia să contribuim, chiar și copiii. Căci cine avea nevoie de educație atunci când rezervele de grâu scădeau vertiginos, când rațiile se împuținau cu fiecare zi ce trecea, când seara trebuia să te culci flămând?

M-am răsucit ca să ajung la florile din spatele meu, dar, de data aceasta, mișcările au fost prea abrupte. M-am lovit de o creangă pe care nu o observasem, mi-am pierdut echilibrul, lăsându-mă greu de cealaltă parte.

Și am fost gata. Trosnetul pe care ajunseserăm să-l urâm, sunetul unei crengi care se rupea.

Supraveghetoarea se îndreptă rapid spre mine. Privi sus în pom, evaluează pagubele, fără să spună nimic. Scrise ceva în grabă într-un carnetel înainte să-și continue drumul.

Creanga nu era nici lungă și nici solidă, dar știam prea bine că prima pe această lună avea să dispară. Bani care ar fi trebuit să ajungă în cutia de tablă din dulapul de bucătărie, în care economiseam fiecare yuan ce ne prisosea.

Mi-am tras răsuflarea. Nu mă puteam gândi la asta. Nu puteam decât să continui. Să ridic mâna, să înmoi pământul în polen, să mă mișc cu grijă înspre flori, să le mângâi ca și cum aș fi fost o albină.

Nu m-am mai uitat la ceas. Știam că oricum nu ajuta la nimic. Cu fiecare floare peste care lăsăm să treacă pământul, mă apropiam tot mai mult de căderea serii și de acele scurte momente pe care le petreceam zilnic cu copilul meu. Acele scurte momente erau tot ceea ce ne aparținea, și probabil că în acele clipe aș fi putut schimba ceva: să plantez o sămânță care să-i dea acea șansă pe care eu niciodată n-am avut-o.

William

Maryville, Hertfordshire, Anglia, 1852

În jurul meu, totul era galben, galben fără de sfârșit, deasupra mea, sub mine, orbindu-mă. Dar culoarea era adevărată, nu doar o închipuire a mea, era chiar tapetul de brocart pe care soția mea, Thilda, îl pusese pe pereți când ne-am mutat aici, cu câțiva ani în urmă. O duceam bine pe-atunci. Mica mea afacere cu semințe de pe strada principală din Maryville era înfloritoare. Eram în continuare entuziasmat și încă mai credeam că aveam să reușesc să combin afacerile cu ceea ce avea, cu adevărat, însemnătate pentru mine: studiul științelor naturii. Dar trecuse mult timp de-atunci, până să devenim părinții unui număr incredibil de mare de fete, și cu mult mai multă vreme de la discuția finală cu profesorul Rahm.

De-aș fi știut măcar ce chinuri avea să-mi provoace tapetul galben nu m-aș mai fi învoit asupra lui. Culoarea galbenă nu se mulțumea să rămână doar pe tapet, atunci când închideam ochii sau atunci când îi țineam deschiși, o știam că se afla acolo, la fel de blestemată. Mă urmărea în somn și nu îmi dădea niciodată pace, ca și cum ar fi fost boala însăși. Suferința mea nu avea vreun diagnostic anume, dar se găsea sub tot felul de denumiri: gânduri sumbre, tristețe, melancolie. Deși nimeni din preajma mea nu îndrăznea să folosească vreunul dintre aceste cuvinte. Medicul nostru de casă se făcea că nu pricepe. Folosea mereu termeni medicali: discrazie, dezechilibru metabolic, exces de bilă. La început, când am căzut la pat, doctorul

a încercat să-mi ia sânge, apoi mi-a dat laxative care m-au transformat într-un nou-născut neajutorat, dar acum, fără îndoială, își pierduse curajul s-o mai facă. Renunțase, desigur, la orice formă de tratament, clătinând doar din cap când Thilda aducea din nou vorba de asta, protestele ei fiind întâmpinate cu șușoteli energice. Mai distingeam câte un cuvânt pe ici, pe colo, „prea slăbit, n-ar face față, nici o ameliorare“. În ultima vreme își rărise vizitele, poate pentru că acum eram imobilizat la pat, fiind mai tot timpul legat de acesta.

Era după-amiază, simțeam casa animată, zarva fetelor din camerele de la parter urca până la mine, trecând prin podea și pereți. Distingeam glasul Dorotheei, adolescenta de doisprezece ani, cu picioarele pe pământ, care citea din Biblie, staccato și predicatorial în același timp, dar cuvintele ei se opreau undeva pe drum, ca și cum cuvintele Domnului nu se mai sinchiseau să ajungă până la mine. Vocea micuței Georgiana, ascuțită și subțire, iar apoi a Thildei, care o potolea. De îndată ce lectura Dorotheei încetă, celelalte continuă: Martha, Olivia, Elizabeth, Caroline. Care a cui voce era? Nu eram capabil să le deosebesc una de cealaltă.

Una dintre ele râse, un hohot care răsună ca un ecou în mine, râsetul lui Rahm, râsetul care a pus definitiv capăt discuției noastre, ca o lovitură de curea pe spinare.

Apoi, Edmund spuse ceva. Vocea lui devenise mai gravă, era în formare, nemaiaivând nimic copilăresc în ea. Cel mai mare dintre copii, el, singurul meu fiu, avea șaisprezece ani. Am prins vocea lui, dorind din toată inima să-i pot distinge cuvintele, să-l am aici, lângă mine; poate că el ar fi reușit să mă încurajeze, să-mi dea putere să mă ridic, să mă scol din pat. Dar el nu mă vizita niciodată, iar eu nu înțelegeam de ce.

De la bucătărie se auzea zdrăngănit de oale. Poate că sunele preparării mâncării îmi treziră stomacul, care se făcu nod, și m-am ghemuit în poziție fetală.

Am aruncat o privire în jur. O bucată neatinsă de pâine și o felie uscată de șuncă afumată pe o farfurie, lângă o carafă de